

احکام ارث

www.ketab.ir

تألیف:

حضرت آیت الله حاج شیخ محمد ابراهیم

ربانی مهمویی

پدیدآورنده: ربانی مهمویی، محمد ابراهیم، ۱۳۰۶

عنوان: احکام ارث

تکرار نام پدیدآور: محمد ابراهیم ربانی مهمویی

مشخصات نشر: قم: آل فاضل، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری: ۹۶ ص.

ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۱۱-۰۷-۰

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس

موضوع: فقه شیعه - قرن ۱۴

موضوع: ارث

رده کتبی: ۱۳۰۲، ۹ الف ۲/۴۵/ ۱۹۷ BP

رده شمارگان: ۲۹۷۳۳/۸

نام کتاب: احکام ارث
مؤلف: آیت الله محمد ابراهیم ربانی مهمویی
تحقیق و تنظیم: محمد ربانی نجفی
تاریخ چاپ: ۱۳۹۲
نوبت چاپ: اول
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
ناشر: آل فاضل
چاپ: اصیل
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۱۱-۰۷-۰

فهرست مطالب

۱۳	زندگی نامه مؤلف.....
۱۷	مقدمات.....
۱۸	مقدمه اول: اسباب ارث.....
۱۸	عامل اول: نسب.....
۱۸	مرتبه اول: پدر، مادر، فرزندان.....
۱۸	مرتبه دوم: جد، جده، برادر، خواهر.....
۱۹	مرتبه سوم: عمو، عمه، دایی، خاله.....
۱۹	عامل دوم: سببیت.....
۲۰	مقدمه دوم: موانع ارث.....
۲۰	۱. کفر.....
۲۰	۲. قتل.....
۲۱	۳. بنده شدن.....
۲۱	مقدمه سوم: ملحقات موانع ارث.....
۲۱	۱. لعان.....
۲۲	۲. غیبت.....
۲۲	۳. حمل.....
۲۳	۴. قرض.....
۲۴	۵. وصیت.....
۲۴	مقدمه چهارم: ارتداد.....
۲۵	مقدمه پنجم: ارث بردن از دیه مقتول.....
۲۵	مقدمه ششم: ارث مخصوص پسر بزرگ.....
۲۶	مقدمه هفتم: چند سبب در ارث.....

- مقدمه هشتم: حاجب ۲۷
- مقدمه نهم: اقسام ارث بر حسب دلیل اعتبار ۲۷
- قسم اول: ما فرض الله ۲۷
- اول: $\frac{1}{4}$ که در سه جا درباره چهار طایفه ذکر شده ۲۸
- دوم: $\frac{1}{4}$ است که در دو جا ذکر شده است ۲۸
- سوم: $\frac{1}{8}$ است که فقط در یک جا ذکر شده ۲۹
- چهارم: $\frac{2}{3}$ است، که در دو جا ذکر شده است ۲۹
- پنجم: $\frac{1}{3}$ است که در دو جا ذکر شده ۲۹
- ششم: $\frac{1}{6}$ است که در سه جا ذکر شده ۳۰
- قسم دوم: ما ثبت بالقرايه ۳۱

فصل اول:

ارث زن و شوهر

- سهم شوهر ۳۴
- سهم زن ۳۴
- چند تذکر ۳۷
- تذکر اول ۳۷
- تذکر دوم ۳۷
- تذکر سوم ۳۷
- تذکر چهارم ۳۸
- تذکر پنجم ۳۸
- تذکر ششم ۳۸

فصل دوم: مرتبة اول (پسر، دختر، پدر، مادر)

- بخش اول: فرزندان، بدون وجود زن و شوهر ۴۰
۱. پسر و دختر ۴۰
 ۲. پدر و مادر ۴۱
 ۳. پدر و مادر به همراه دختر و پسر ۴۲
 ۴. پدر به همراه پسر و دختر ۴۳
 ۵. مادر به همراه پسر و دختر ۴۴
 ۶. اولاد پسر و دختر ۴۵
- بخش دوم: زوجه به همراه فرزندان دختر و پسر ۴۶
۱. زوجه و پسر و دختر ۴۶
 ۲. زوجه، پدر، پسر ۴۷
 ۳. زوجه، پدر، مادر، پسر و دختر ۴۷
 ۴. زوجه، پدر، پسر، دختر ۴۸
 ۵. زوجه، مادر، پسر، دختر ۴۹
- بخش سوم: زوج به همراه فرزندان پسر و دختر ۵۰
۱. زوج و پسر و دختر ۵۰
 ۲. زوج، پدر و مادر، پسر و دختر ۵۰
 ۳. زوج، پدر و مادر، پسر و دختر ۵۱
 ۴. زوج، پدر، پسر و دختر ۵۲
 ۵. زوج، مادر، پسر و دختر ۵۳

فصل سوم: مرتبة دوم (جد، جده، برادر، خواهر)

- بخش اول: فقط برادر و خواهر ۵۷
۱. برادر و خواهر پدری و مادری ۵۷
 ۲. فقط برادر و خواهر پدری ۵۸
 ۳. فقط برادر و خواهر مادری ۵۸

۴. برادر و خواهر پدری و مادری + برادر و خواهر پدری + برادر و خواهر مادری .. ۵۸
۵. برادر و خواهر پدری + برادر و خواهر مادری ۵۹
- بخش دوم: زوج و زوجه به همراه برادر و خواهر ۶۰
۱. زوج به همراه برادر و خواهر ۶۱
۲. زوج به همراه برادر و خواهر ۶۳
- بخش سوم: فقط جد و جده ۶۵
- بخش چهارم: زوج و زوجه به همراه جد و جده ۶۷
- بخش پنجم: جد و جده به همراه برادر و خواهر ۶۷
۱. جد پدری با برادر و خواهر پدر و مادری ۶۸
۲. جد پدری با برادر و خواهرهای پدری ۶۸
۳. جد پدری با برادر و خواهر مادری ۶۸
۴. صورت‌های اجتماع برادر و خواهر با جد پدری ۶۹
۵. جد پدری با برادر و خواهر پدر و مادری ۶۹
۶. جد پدری با برادر و خواهر پدری ۶۹
۷. جد پدری و برادر و خواهر مادری ۷۰
۸. صورت‌های اجتماع جد پدری با برادر و خواهر ۷۰
۹. جد و جد پدری و برادر و خواهر پدر و مادری ۷۰
۱۰. جد و جد پدری و برادر و خواهر پدری ۷۱
۱۱. جد و جده پدری و برادر و خواهر مادری ۷۱
۱۲. صورت‌های اجتماع جد و جد پدری با برادر و خواهر ۷۱
۱۳. جد مادری و برادر و خواهر پدر و مادری ۷۲
۱۴. جد مادری و برادر و خواهر پدری ۷۲
۱۵. جد مادری و برادر و خواهر مادری ۷۲
۱۶. صورت‌های اجتماع جد مادری و برادر و خواهر ۷۲
۱۷. جد مادری و برادر و خواهر پدر و مادری ۷۳

۱۸. جدۀ مادری و برادر و خواهر پدری ۷۳
۱۹. جدۀ مادری و برادر و خواهر مادری ۷۳
۲۰. صورت‌های اجتماع جدۀ مادری و برادر و خواهر ۷۳
۲۱. جد و جدۀ مادری و برادر و خواهر پدر و مادری ۷۴
۲۲. جد و جدۀ مادری و برادر و خواهر پدری ۷۴
۲۳. جد و جدۀ مادری و برادر و خواهر مادری ۷۴
۲۴. صورت‌های اجتماع برادر و خواهر و جد و جدۀ مادری ۷۵
۲۵. جد پدری و جد مادری و برادر و خواهر پدر و مادری ۷۵
۲۶. جد پدری و جد مادری و برادر و خواهر پدری ۷۵
۲۷. جد پدری و جد مادری و برادر و خواهر مادری ۷۶
۲۸. صورت‌های اجتماع برادر و خواهر با جد پدر و جد مادر ۷۶
۲۹. اجتماع برادر و خواهر با جد پدری و جدۀ مادری ۷۶
۳۰. جدۀ پدری و جد مادری و برادر و خواهر پدر و مادری ۷۷
۳۱. جدۀ پدری و جد مادری و برادر و خواهر پدری ۷۷
۳۲. جدۀ پدری و جد مادری و برادر و خواهر مادری ۷۷
۳۳. صورت‌های اجتماع جدۀ پدر و جد مادری و برادر و خواهر ۷۷
۳۴. جدۀ پدری و جدۀ مادری و برادر و خواهر پدر و مادری ۷۸
۳۵. جدۀ پدری و جدۀ مادری و برادر و خواهر پدری ۷۸
۳۶. جدۀ پدری و جدۀ مادری و برادر و خواهر مادری ۷۸
۳۷. صورت‌های اجتماع جدۀ پدر و جدۀ مادر با برادر و خواهر ۷۹
۳۸. جد و جدۀ پدری و جد مادری و برادر و خواهر پدر و مادری ۷۹
۳۹. جد و جدۀ پدری و جد مادری و برادر و خواهر پدری ۷۹
۴۰. جد و جدۀ پدری و جد مادری و برادر و خواهر مادری ۸۰
۴۱. صورت‌های اجتماع جد و جدۀ پدری و جد مادری با برادر و خواهر ۸۰
۴۲. اجتماع جد و جدۀ پدری و جدۀ مادری با برادر و خواهر ۸۰

۴۳. جد و جدۀ مادر و جد پدری و برادر و خواهر پدر و مادری ۸۱
۴۴. جد و جدۀ مادری و جد پدری و برادر و خواهر پدری ۸۱
۴۵. جد و جدۀ مادری و جد پدری و برادر و خواهر مادری ۸۱
۴۶. صورت اجتماع جد و جدۀ مادر و جد پدر با برادر و خواهر ۸۱
۴۷. جد و جدۀ مادری و جدۀ پدری و برادر و خواهر پدر و مادری ۸۲
۴۸. جد و جدۀ مادری و جدۀ پدری و برادر و خواهر پدری ۸۲
۴۹. جد و جدۀ مادری و جدۀ پدری و برادر و خواهر مادری ۸۳
۵۰. اجتماع جد و جدۀ مادر و جدۀ پدر با برادر و خواهر ۸۳
۵۱. جد و جدۀ مادر و جد و جدۀ پدر و برادر و خواهر پدر و مادری ۸۳
۵۲. چهار جد و جدۀ برادر و خواهر پدری ۸۴
۵۳. چهار جد و جدۀ برادر و خواهر مادری ۸۴
۵۴. صورت‌های اجتماع چهار جد و جدۀ برادر و خواهر ۸۴
۵۵. جد و جدۀ پدر و مادر ۸۵
۵۶. صورت‌های اجتماع جد و جدۀ‌های پدر و مادر ۸۶
- بخش ششم: فرزندان برادر و خواهر ۸۶
- صورت‌های اجتماع اولاد برادر و خواهر ۸۷

فصل چهارم:

مرتبه سوم (عمو، عمه، دایی، خاله)

- انفراد عمو و عمه ۹۰
- اجتماع عمو و عمه ۹۰
- انفراد دایی و خاله ۹۱
- اجتماع دایی و خاله ۹۲
- اجتماع دایی و خاله با عمو و عمه ۹۲

زندگی‌نامه مؤلف

حضرت آیت الله العظمی حاج شیخ محمد ابراهیم ربانی در سال ۱۳۰۶ در قریه مهمویی (یکی از روستاهای حومه بیرجند) در خانواده‌ای روحانی و متدین به دنیا آمد و پس از دوران طفولیت به دستور پدر بزرگوارش جهت فرا گرفتن علوم اسلامی به حوزه علمیه بیرجند وارد شد و مدتی را به تحصیل مقدمات حوزوی اشتغال ورزید.

بعد از پایان دروس ابتدایی در سال ۱۳۲۵ شمسی جهت ادامه تحصیل به شهر مدرس رفت و در محضر اساتید بزرگی چون امام موسی صدر،^۱ شهید اسرافیل اصفهانی، شیخ نعمت الله صالحی، شیخ عباس ایزدی و مرحوم سید اسماعیل عباسی، دروس سطح را به پایان رساند.

وی در تمام دوران تحصیل، با جدیت تمام می‌کوشید و مورد توجه و علاقه خاص اساتید خویش قرار می‌گرفت و در زهد و تقوی معروف بود.

معظم له پس از پایان دروس مذکور به قصد زیارت مرقد تابناک مولی الموحّدين امیر المؤمنین علی (علیه السلام) و بهره‌مند شدن از باب مدینه علم رسول، به نجف اشرف شتافت و مدت ۱۵ سال (۲۹ - ۴۴) در

۱. بنیان‌گذار جنبش شیعی امل، که آیت الله ربانی کتاب ارث را نزد ایشان آموخت.

آنجا سکنی گزید و از محضر اساتید عظیم الشان آن دیار در دروس خارج فقه، اصول، حدیث و اخلاق استفاده کامل برد و پس از طی مراتب علوم حوزوی به درجه اجتهاد نائل شد.

آیت الله ربانی در سال ۳۹ به سوریه و در سال ۴۰ به لبنان رفت و از محضر استاد خود، امام موسی صدر استفاده برد و با استقبال شیعیان لبنان مواجه شد، تا جایی که بر اثر اصرار ایشان برای حضور در لبنان، مجدداً در سال ۴۱ به مدت یک ماه به آنجا بازگشت.

این فقیه عالی مقام، سال‌های ۴۱ - ۴۴ را بین بیرجند و نجف اشرف در رفت و آمد بود، تا اینکه در سال ۱۳۴۴ به دستور استاد و مراد خود مرحوم آیت الله العظمی کاشانری رحمته الله برای اقامت به زادگاه خود (بیرجند) بازگشت و به تدریس و تعلیم و تربیت طلاب علوم دینی همت گماشت و در این دوران تا سال ۵۷ سالی یکی دو بار در نجف اشرف نزد استادش حاضر می‌شد و معضلات فقهی پیش آمده را حل می‌کرد.

در سال‌های ۵۶ - ۵۷ با اوج‌گیری انقلاب اسلامی ایران، ایشان جزء اولین کسانی بود که به فرمان رهبر بزرگوار انقلاب، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی رحمته الله اقدام به تشویق مردم به مقاومت و مبارزه علیه رژیم شاه کرد و پس از پیروزی انقلاب بنابر احساس وظیفه از سال ۶۳ به مدت ۸ سال در تهران در قوه قضائیه مشغول رسیدگی به امور قضائی شد.

سپس به درخواست مؤمنین شهر بیرجند مجدداً به آنجا بازگشت و به سامان دادن حوزه علمیه پرداخت و تا هم‌اکنون در حال تدریس فقه آل محمد علیهم‌السلام می‌باشد و تعداد زیادی از فضلاء منطقه بیرجند و قاینات که امروز منبع فیض و برکات الهی در حوزه‌های مختلف کشور هستند از شاگردان و تربیت یافتگان محضر و مکتب ایشانند.

آیت الله ربانی علاوه بر اهتمام به امور فتوی، تدریس، ارشاد و برگزاری نماز جمعه، هیچ‌گاه از توجه به امور اجتماعی و اقتصادی مردم منطقه نیز غافل نبوده و در همین راستا به راه‌اندازی چندین کارخانه بزرگ مانند: مگف، کویرتایر، سیمان و ... و ساختن ده‌ها مسجد و حسینیه، اقدام نمودند.^۲

۲. برگرفته از کتاب «ستارگان فروزان در شناخت علمای قاینات و قهستان» تألیف آیت

الله فاضل قاینی نجفی: ص ۲۵۹.